

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Kasurinen, T. – Salmela, N. – Kanerva-Lehto, H. 2022. Uusissa pyöräpysäköinnin palveluissa kehitetään turvallisuutta. Talk-verkkolehti, Kiertotalous - Circular Economy 24.2.2022.

Link to the original publication: <https://talk.turkuamk.fi/blog/2022/02/24/uusissa-pyorapysakoinnin-palveluissa-kehitetaan-turvallisuutta/>

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Uusissa pyöräpysäköinnin palveluissa

kehitetään turvallisuutta

24.02.2022

Turun ammattikorkeakoulu oli mukana 6aika: Vähähiilinen liikkuminen liikennehubissa - hankkeessa, jonka tarkoituksena oli edistää vähähiilisiä liikkumisen muotoja. Osana hanketta Turun ammattikorkeakoulu järjesti kaksi turvallisen pyöräpysäköinnin kokeilua, joista saatiin oppeja muun muassa kerätyn käyttäjäpalautteen kautta. Käyttäjät pitivät kokeilemiaan palveluita yleisesti ottaen hyvinä. Kehitystarpeita löytyi erityisesti palveluiden turvallisuudesta ja helppokäyttöisyydestä.

Miksi turvallista pyöräpysäköintiä tarvitaan?

Uudet polkupyörät ja eritoten sähköpyörät voivat maksaa tuhansia euroja, ja huoli niiden varkaudesta tai muusta ilkeväkivallasta on aiheellinen. Vuonna 2020 Suomessa raportoitiin 23 500 pyörävarkautta, mikä on enemmän kuin koskaan ennen. Pyöräpysäköinnin turvallisuuteen tuleekin panostaa. Turvallisella ja laadukkaalla pyöräpysäköinnillä on suuri rooli myös kestävän liikkumisen edistämässä ja pyöräilyn houkuttelevuuden lisäämisessä.

Vähimmäisvaatimuksena pyöräpysäköinnille tulisi olla pyörää tukevat ja runkolukittavat telineet, jotta pyörän saa kunnolla kiinnitettyä telineeseen. Laadukkaampi, usein myös osin maksullinen pyöräpysäköinti tarjoaa pyöräilijöille parannettua turvallisuutta ja lisäpalveluita. Uusien palveluiden ei kuitenkaan ole tarkoitus korvata perinteistä ilmaista pyöräpysäköintiä, vaan tarjota vaihtoehtoja niitä haluaville.

Turvallisen pysäköinnin lisäksi uusissa pyöräparkeissa voidaan tarjota pyöräilijän arkea helpottavia lisäpalveluita, kuten säilytyslokeroita tai pyöränhuoltomahdollisuutta. Laadukkaan pyöräpysäkin tulee olla suojassa sääolosuhteilta ja mielellään lämmitetty, vähintään talviaikaan.

Esimerkkejä pyöräpysäköinnin palveluista

Turvallisia ja laadukkaita pyöräpysäköinnin palveluita löytyy jo jonkin verran. Yksi esimerkki on Ruotsin Uumajasta, jossa on vuodesta 2018 ollut käytössä lämmitetty ja lukittava Cyklos AB:n pysäköintitali yhteensä 24 pyörää varten. Pysäköinnin lisäksi tallissa voi huoltaa omaa pyöräänsä tai vuokrata käyttöönsä sähkötavarapyörän. Tallista saa pysäköintipaikan omakseen alle kahdeksalla eurolla kuukaudessa ja ensimmäiset kaksi viikkoa ovat ilmaisia. Vuonna 2019 Ruotsin yleisradioyhtiö SVT uutisoi Uumajan? kaupungin suunnittelevan pyörätallin korvaamista autopaikoilla, mutta idea on saanut vastustusta ja pyörätalli on yhä toiminnassa.

Cyklos AB:n pyörätalli Uumajassa. Kuva: Cyklos AB

Myös Suomessa on käynnistetty vastaavia palveluita. Vuonna 2019 Helsingissä kauppakeskus Triplan yhteyteen avattiin Vapaus-nimisen yrityksen toimesta "pyörähotelli". Pyörähotellissa tarjotaan niin ilmaisia kuin maksullisiakin palveluita. Ilmaisia pyöräpysäköintipaikkoja on 2000 ja kaikilla käyttäjillä on myös mahdollisuus pestä pyöränsä ilmaiseksi. Palvelusta maksavat asiakkaat taas saavat käyttöönsä erillisen lukitun parkkitilan, sähköpyörän latausmahdollisuuden sekä suihkullisen pukuhuoneen, jossa on myös kuivauskaappi. Asiakkaille on tarjolla peruspyöränhuoltotarpeita, kuten pumppu ja ketjurasvaa. Suurempaa huoltoa ja korjausta varten pyörähotellin yhteydessä on pyöränhuoltopalvelu. Pyörähotellista voi myös vuokrata sähköpyörän käyttöönsä.

Vähähiilinen liikkuminen liikennehubissa -hankkeessa kokeiltiin laadukkaan ja turvallisen pyöräpysäköinnin palveluja Turussa vuoden 2021 aikana. Kokeilujen avulla niitä toteuttaneet yritykset pääsivät testaamaan uusia palveluita todellisessa ympäristössä ja siten pystyvät myös kehittämään palveluja kohti kannattavaa liiketoimintaa. Kokeiluissa selvitettiin pyöräpysäköinnin palveluiden kehitystarpeita sekä palveluiden käyttäjien toiveita palvelusta. Kokeilujen avulla selvitettiin mitkä asiat palvelussa toimivat hyvin ja mitkä huonommin.

Kerätyn käyttäjäpalautteen perusteella palveluita pidettiin pääosin hyvinä. Kaksi hallitsevaa teemaa, joita pyöräpysäköinniltä kaivattiin, nousi esiin: turvallisuus ja helppokäyttöisyys.

Kokeilujen avulla voidaan kehittää turvallisempaa pyöräpysäköintiä

Turun ammattikorkeakoulu järjesti kaksi toteutukseltaan erilaista pyöräpysäköintikokeilua vuoden 2021 aikana. Näistä ensimmäisen, Turun Kupittaalla sijainneen kokeilun toteutti Punta Oy -niminen, säilytysratkaisuihin erikoistunut yritys. Tilan kokeilulle tarjosi Turun Teknologiakiinteistöt.

Palvelu tarjosi käyttäjille mahdollisuuden pysäköidä pyöränsä lukittavaan konttiin, johon vain rekisteröityneillä asiakkaila oli pääsy. Pysäköinnin turvallisuutta palvelussa lisäsi lukitun oven lisäksi kontin pyörätelineet ja -lukot sekä ulkopuolelle asennettu kameravalvonta.

Kontissa tarjottiin lisäpalveluina tavaroiden säilytystilaa, sähköpyörän latausmahdollisuutta ja pyöränhuoltotarvikkeita, kuten rengastyökaluja ja voiteluöljyä. Koska kyseessä oli kokeilu, pysäköintipaikan ja säilytyslokeron sai käyttöönsä hyvin edullisesti maksamalla joko euron päivässä tai viisi euroa kuussa. Suurin osa kahdestatoista koekäyttäjistä varasikin palvelun koko kuukaudeksi.

Punta Oy:n pyöräpysäköintikontti Kupittaalla. Kuva: Turun teknologiakiinteistöt.

Toisen kokeiluista toteutti Hansakorttelin parkkihallissa CoReorient Oy. Pyöräparkki perustui lukittavien ovien sijaan RFID-teknologiaan.

Palvelun käyttäjän tuli asentaa yksi RFID-tunnus pyöräänsä ja pitää toista tunnistetta mukanaan esimerkiksi lompakossaan. Jos pyörä poistui parkkihallista ilman toista tunnistetta, RFID-lukija havaitsi tämän ja teki hälytyksen pyöränomistajalle sekä Hansakorttelin vartijoille. Uuden konseptin lisäksi pyöräparkissa lisäturvaa toi runkolukituksen mahdollistava pyöräteline sekä kameravalvonta.

Myös tässä kokeilussa tarjottiin lisäpalveluina pyöränhuoltotarvikkeita sekä säilytyslokeroita. Mielenkiintoisena lisänä palvelussa oli myös mahdollisuus pyörän pesuun matalapainepesurilla. Pysäköintiä ja kaikkia lisäpalveluita tarjottiin käyttäjille ilmaiseksi, koska kokeilu kesti vain hieman yli kaksi kuukautta ja käyttäjäpalautteen määrä haluttiin maksimoida.

Pyöriä CoReorientin pyöräparkissa. Kuva: Noora Salmela

Ensimmäinen kokeilusta kesti 5 kuukautta ja toinen vain hieman reilut 2 kuukautta, mutta niistä saatujen oppien avulla voidaan kehittää jatkossa pidempiaikaisia ja toivottavasti myös pysyviä pyöräpysäköintiratkaisuja.

Käyttäjien palautteet mahdollistavat tarkemman palvelujen kehitystyön

Vaikka kokeilujen tekniset toteutukset erosivat toisistaan, oli käyttäjiltä saadussa palautteessa paljon yhtäläisyyksiä. Molempien palveluiden käyttäjät kaipasivat palveluilta erityisesti turvallisuutta ja helppokäyttöisyyttä. Menestyksekkään pyöräpysäköintipalvelun tulee tarjota jotain mitä ei tavallisessa pyöräparkissa saa.

Turvallisuuden lisääminen voi tuntua helposti toteutettavalta idealta, mutta helpoilla ratkaisuilla on usein myös käänteinen puoli. Jos palveluun kirjautuminen ja lukitun oven avaaminen käy nopeasti ja anonyyminä, käy se yhtä helposti myös pyörävarkaalta. Toisaalta jos kirjautuminen vaatii vahvan tunnistautumisen esimerkiksi pankkitunnusten avulla, tulee palvelun käytöstä raskaampaa ja nousee esiin henkilön tietosuojaa koskevat kysymykset.

CoReorient Oy:n kokeilussa ei ollut lukittua ovea ja pyörien luo pääsi kuka tahansa, mikä aiheutti osaltaan huolenaiheita pysäköinnin turvallisuuteen liittyen. Toisaalta vapaa kulku pyörien luo teki palvelun käytöstä sujuvaa.

Tallentava valvontakamera on halpa ja yksikertainen ratkaisu turvallisuuden lisäämiseksi, josta ei kuitenkaan välttämättä ole mitään apua, varsinkaan nykyisenä maskien aikakautena, kun varkaan on helppo naamioitua vaikuttamatta epäilyttävältä. Kokeilujen käyttäjäpalautteesta nousi esiin myös mielteitä pyörien näkyvyydestä ohikulkijoille. Punta Oy:n pyöräkontissa oli lasinen sivuovi, joten pyörä oli helppo nähdä ulkoa käsin. Tämän kommentoitiin toimivan ikään kuin varasmagneettina. Markkinointia ajatellen, näkyvillä olevat pyörät ovat kuitenkin etu, kun jokainen ohikulkija huomaa mistä palvelussa on kyse. Turvallisuustekijät on siis räätälöitävä jokaiselle palvelulle erikseen siten, että niistä koituu mahdollisimman vähän haittaa palvelun muille osa-alueille.

Helppokäyttöisyyteen liittyen palveluilta toivottiin erityisesti jouhevaa käyttöliittymää. Palveluihin ei haluta kirjautua joka käyttökerralla uudelleen, vaan palvelun tulisi toimia nopeasti ja helposti esimerkiksi puhelinsovelluksen avulla. Selainversion tulisi toimia hyvin myös puhelimella.

Palvelujen järjestäjällä on kokonaisnäkemys palvelujen tuottamisesta

Kokeilua määrittelee sille osoitettu tila. Hankkeen alkuvaiheessa oman haasteensa toi sopivien kokeilutilojen löytäminen. Turussa useat kiinteistönomistajat olivat kiinnostuneita

pyöräpysäköinnin kehittämisestä, mutta kokeilulle sopivaa tilaa ei ilmaiseksi välttämättä kovinkaan helposti löydy.

Kokeiluista toinen päädyttiin toteuttamaan kontissa ja toinen parkkihallissa. Konttiratkaisu oli kompakti ja hyvä niin näkyvyyden, siirrettävyyden kuin kaupunkitilan rajallisuudenkin näkökulmista. Kontin pienuus kuitenkin rajoitti pyöräpaikkojen määrää ja rajasi esimerkiksi kuormapyörien käyttäjät käyttäjäkunnasta pois.

Toisen kokeilun tilana toiminut parkkihalli oli hieman hankalasti saavutettava, kun pyörien piti ajaa sisälle samaa ramppia autojen kanssa. Tilan hyviä puolia olivat lämmitys, sekä isot tilat, jotka mahdollistivat mm. pyörän pesumahdollisuuden. Tulevaa ajatellen toimiva ratkaisu voisi olla esimerkiksi kaupungin tarjoama kokeilualue, jossa useat kokeilut voisivat olla käynnissä samanaikaisesti.

Viestinnän tärkeyttä on mahdotonta korostaa liikaa kokeiluihin liittyen. Jo kokeiluja suunniteltaessa tiedostettiin, että viestintä on tärkeää. Kuitenkin kokeiluista opittiin, että viestintää olisi voinut tehdä vielä enemmän ja selkeämmin.

Erityisesti toisessa kokeilussa haasteena oli tehdä monivaiheisesta ohjeistuksesta tarpeeksi selkeä ja ytimekäs. Haasteena nopeissa kokeiluissa on saada käyttäjät löytämään palvelu lyhyessä, maksimissaan puolen vuoden ajassa. Myös kokeilujen ajankohta vaikuttaa – toinen kokeiluista jouduttiin aikataulullisista syistä toteuttamaan syystalvella, joka ei ole otollisinta aikaa pyöräpysäköintikokeiluille.

Viestintä liittyy osaltaan myös asiakaspalautteen keräämiseen. Kokeiluissa käyttäjäpalautteen saaminen oli työlästä. Lopulta palautetta saatiin kohtuullisesti, kun palautetta kerättiin useassa eri kanavassa: palveluntarjoajan oman järjestelmän, kaupungin palautekanavan ja perinteisen palautevihon kautta. Lisäksi houkuttimena palautteen jättäneiden kesken arvottiin palkintoja.

Yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia palveluista

Kokeiluista toivotaan kehittyvän pysyviä ratkaisuja, joita voi laajemmin myös skaalata uusiin ympäristöihin, kuten toisiin liikennekeskittymiin tai kaupunkeihin.

Turussa kokeillut pyöräpysäköintipalvelut eivät jää sellaisinaan elämään kokeilualueille. Tilaa tarjonneet toimijat olivat kuitenkin kiinnostuneita pyöräpysäköinnin palveluista, joita toivottavasti saadaan alueille pysyvästikin. Kyseiset palvelut olivat kokeilut toteuttaneille yrityksille melko uusia, mutta yritykset näkivät palveluissa potentiaalia.

Yritykset kertoivat saaneensa kokeiluista hyviä oppeja. Esimerkiksi toisessa kokeilussa testattu uusi seurantatekniikka (RFID) vaatii vielä lisäkehitystä, vaikka siitä kokeilun aikana opittiinkin paljon uutta. Tekniikkaa testattiin Turun kokeilun jälkeen vielä Oulussa hieman erilaisessa ympäristössä, joten kokeilu myös skaalautui.

Yrityksiä oli hieman haastavaa saada pyöräpysäköintikokeilujen toteutukseen mukaan muun muassa tarjouspyyntöjen rajausten ja kokeilujen pienehkön budjetin takia. Myöskään kokeiluja edeltävän palvelukokonaisuuksien kehittämisen aikana alan yrityksiä ei tavoitettu kovin montaa. Tämä lienee kertoo siitä, ettei Suomessa ole kovin paljon sellaisia yrityksiä, jotka pystyvät tarjoamaan kokeilujen kaltaista palvelua.

Pyöräily on nousemassa entistä tärkeämmäksi liikkumisen muodoksi, ja sen edellytyksiä sekä siihen liittyviä palveluita tulee kehittää entisestään.

Kokeilut olivat kiinnostavia kokemuksia toteutuksen kaikille osapuolille. Kokeilujen ja niitä varten tehtyjen taustaselvitysten perusteella myös käyttäjillä on kiinnostusta pyöräpysäköinnin palveluita kohtaan. Pyöräily on nousemassa entistä tärkeämmäksi liikkumisen muodoksi, ja sen edellytyksiä sekä siihen liittyviä palveluita tulee kehittää entisestään. Pyöräpysäköintiin liittyen kehitettävää on sekä riittävässä ilmaisessa ja laadukkaassa pysäköinnissä, että sille lisänä toimivassa, entistä turvallisemmassa ja tasokkaammassa palvelussa.

Hansan pyöräpysäköintikokeilun sisäänkäynti. Kuva: Siiri Welling.

Lähteet

Lähtötietoanalyysi – Vähähiilinen liikkuminen

liikennehubissa https://www.turkuamk.fi/media/filer_public/7c/0b/7c0b4c5c-77e8-4d0d-95d7-fab20b3c2837/lahtotietoanalyysi_paivitetty_120421.pdf

Motiva. Triplan pyörähotelli huolehtii pyörästä ja

pyöräilijästä https://www.motiva.fi/ratkaisut/kestava_liikenne_ja_liikkuminen/liikkumisen_ohjaus/viisaan_liikkumisen_verkosto_vili/ajankohtaista_vili-verkostolle/triplan_pyorahotelli_huolehtii_pyorasta_ja_pyorailijasta.14718.news

MTV-uutiset. Polkupyöriä varastetaan ennätysmääriä <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/polkupyoria-varastetaan-ennatysmaaria-yksi-alue-vuodesta-toiseen-listan-karjessa-talta-nayttaa-pyoria-pursuava-poliisin-takavarikkovarasto/8142048#gs.mycl0f>

Pyöräilybarometri 2019

Turku https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/pyorailybarometri_2019_turku_hq.pdf

Pyöräpysäköinnin suunnitteluohje 2016

Helsinki https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/los_2016-1.pdf

SVT Nyheter. Oklar framtime för prisat

cykelgarage <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/oklar-framtid-for-prisat-cykelgarage>

Umea Kommun. Cykelstället på

Kungsgatan <https://www.umea.se/trafikochresor/trafikochgator/cyklingochcykelvagar/cykelstalletkungsgatan>

Vapaus. Helppo ja turvallinen säilytys pyörällesi Mall of

Triplassa <https://www.vapaus.io/muut-palvelut/pyorahotelli>

Vähähiilinen liikkuminen liikennehubeissa -hankkeen (08/2019-01/2022) tarkoituksena oli tutkia, kehittää ja kokeilla liikkumisen muuttamista vähähiilisemmäksi Turun, Espoon, Oulun ja Tampereen kaupungeissa ja niiden liikennekeskitymissä. Tämä tehtiin yhteistyössä alan yritysten kanssa. Hankkeen päätavoitteena oli parantaa yritysten liiketoimintamahdollisuuksia liittyen:

- uusien liikkumispalveluiden ja matkaketjujen kehittämiseen
- pysäköintijärjestelmän kehittämiseen
- robottibusseihin ja sähköisiin liikkumisvälineisiin

Turun AMK keskittyi hankkeessa pyöräpysäköinnin kehittämiseen.